

Het taaljaar 2021

Meningen van taalgebruikers

De belangrijkste gebeurtenis, het beste boek, het mooiste en het ergste woord – de redactie vroeg een aantal spraakmakende taalgebruikers wat hun het afgelopen jaar zoal opviel.

REDACTIE ONZE TAAL

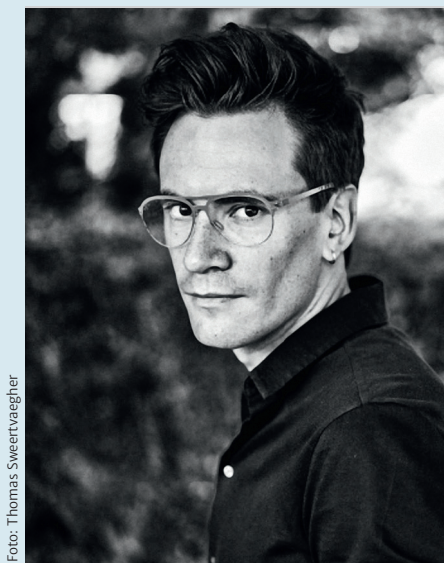

Foto: Thomas Smeets

MATTHIAS M.R. DECLERCQ
journalist; verbleef als Vlaming maanden in Urk en schreef er het boek *De ontdekking van Urk* over

- 1 De toename van superlatieven, en het aanhoudende gebruik van oorlogstermen, hoewel haast niemand nog een oorlog heeft meegemaakt.
- 2 *Praten met vreemden* van de Canadese journalist en auteur Malcolm Gladwell, over de complexiteit van taal en de moeilijkheid om gesprekspartners correct in te schatten.
- 3 *Ronduit*. Het is overigens ook het ergste woord van 2020, 2019, 2018, 2017 ... *Ronduit* zegt alles over ons tijdsgewricht: niks is nog vervelend of ongemakkelijk, nee, het is 'ronduit belachelijk'.
- 4 *Knaldrang*.
- 5 De Nederlandse actrice en schrijfster Nhung Dam. Zo helder, zo beeldend.

IRIS VAN ERVE

directeur Internationale Vereniging voor Neerlandistiek (IVN)

- 1 Positief werd negatief, negatief werd positief. *Positief* betekent naar huis, deuren dicht. *Negatief* betekent: je mag! Bovendien verheugde ik mij bij zelftesten steeds op een tweede streepje vanwege de gelijkenis met zwanerschapstesten.
- 2 *Liefdesverklaring aan de Nederlandse taal* van Mira Feticu. Verrassende, mooie, grappige en prachtig geschreven essays over hoe de schrijfster binnen een paar jaar tijd een Nederlandse schrijfster werd door de taal te gaan 'leven'.
- 3 De vervorming van het woord *verschijnselen*. Van machtig mooie magie waarmee je kunt verdwijnen en op een andere plek weer verschijnen, is het geworden tot gesnotter en gedoe.
- 4 Hoewel het een negatieve betekenis heeft, vind ik *gumcultuur* heel mooi vanwege die *u*, *u* en *uu*. Bovendien houd ik van ouderwetse schrijfmateriaal (wie gebruikt er nog een gum?) en van cultuur.
- 5 Spokenwordartiest Elten Kiene. Uit 'Ik weet het niet': 'Ik ben eerder later geweest' en 'Over hoe wel in plaats van waarom niet'.

Foto: Irwan Droog

MIRA FETICU

van oorsprong Roemeense schrijfster; publiceerde dit jaar *Liefdesverklaring aan de Nederlandse taal*

- 1 Hoe het woord *corona* en daarmee alle samenstellingen, afleidingen, gerelateerde uitdrukkingen, nieuwe betekenissen, en nieuwe woorden die daar weer betrekking op hebben, in één klap hun intrede hebben gedaan in de taal.
- 2 *SPQR* van Mary Beard, prachtig vertaald door Ineke Mertens. Sommige zinnen heb ik drie keer hardop gelezen, vanwege hun elegantie en schoonheid. Sommige woorden heb ik genoteerd.
- 3 *Dood*. 2021 was een jaar met veel te veel doden: vrienden en bekenden, bij wier begrafenis ik vanwege corona niet kon zijn. Ik heb het woord *dood* nooit vaker gebruikt dan dit jaar.
- 4 Het woord van alle tijden: *liefde*.
- 5 Op een school in Rozenburg las ik een verhaal van een nieuwkomer, een verhaal over gemis en pijn. Ze schreef voor het eerst in het Nederlands, en omarmde onze taal.

- 1 Wat is de belangrijkste gebeurtenis of trend van het afgelopen taaljaar?
- 2 Wat is het beste boek (of artikel of de beste website) over taal dat u dit jaar las of gebruikte?
- 3 Wat is het ergste woord van 2021?
- 4 Wat is het mooiste woord van 2021?
- 5 Wie was dit jaar de beste taalgebruiker?

STEVEN VAN GUCHT

head of service Viral Diseases
(Elsene, België)

- 1 Termen die de pandemie typeren, zoals *knuffelcontact*, *bubbel* en *anderhalvemetersamenleving*.
- 2 Heel grappig: *Ga lekker zelf in je kracht staan* van Japke-d. Bouma. Over de gevolgen van managementtaal en waarom we beter weer 'normaal' met elkaar gaan communiceren.
- 3 *Sterftecijfer* (bij het brengen van de coronacijfers).
- 4 *Solidariteit* (ook binnen de context van de pandemie).
- 5 Voormalig minister Maggie De Block met klassiekers als "Blijf in uw kot" of "Het is wat het is." 😊

Foto: Luke Kuipers

ALFRED SCHAFFER

dichter; bekroond met de
P.C. Hooft-prijs 2021

- 1 De discussie rondom het taalbeleid van de universiteit van Stellenbosch (Zuid-Afrika): over meertaligheid (Afrikaans, Xhosa en Engels) versus een toenemende focus op Engels als academische gebruikstaal. Een noodzakelijke, ingewikkelde, en politiek-ethisch lastige discussie.
- 2 Eind 2020 verschenen, pas gelezen in 2021: *Op de vuist* van Laurens Ham, over vijftig jaar politiek en protestliedjes in Nederland. Mooie en prikkelende kruisbestuiving tussen taalkunde, letterkunde en vaderlandse geschiedenis.
- 3 *Priktatuur*.
- 4 *Matlas*, de titel van een boek over de 'mat' als haardracht. Moet ik telkens even om glimlachen.
- 5 Jan Beuving. Ik hoor hem nu en dan bij *Spraakmakers* op de app van NPO Radio 1: altijd fijn om naar te luisteren.

DIEDRIK VAN DER WAL

won met *Alles begint met A* de Onze
Taal/ANV-taalboekenprijs 2021

- 1 Het tumult rondom de vertaling van het gedicht van Amanda Gorman dat ze voordroeg bij de inauguratie van president Biden. Betreurenswaardig dat zo'n indrukwekkend gedicht over hoop en eensgezindheid in ons land zoveel onverdraagzaamheid opleverde.
- 2 *Alfabet* van Charlotte Dematons. Dit zoekboek zonder tekst is wel een van de allerleukste abc-boeken die ik ken. Het is niet alleen grappig en mooi getekend, maar ook tot in de puntjes doordacht.
- 3 Erge woorden vergeet ik snel.
- 4 In een interview in dagblad *Trouw* karakteriseerde Sander Becker me als "letterfreak". Dat was even slikken, maar eigenlijk, misschien, waarschijnlijk, had hij het wel goed gezien. Ik beschouw het maar als geuzennaam.
- 5 Maxim Februari in zijn columns voor *NRC*. Steeds verrassend, altijd verdiepend. Februari laat je nadenken over technologische ontwikkelingen, privacy en de rechtstaat. Mooie stukken, gevat in een galante en trefzekere stijl.

Foto: Bart Versteeg